

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Przesławski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi M. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie o sygn. I ACa 2096/23,
z udziałem Skarbu Państwa Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 10 grudnia 2025 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie toczącym się pod sygnaturą akt I ACa 2096/23
nastąpiła przewlekłość postępowania;**

**II. przyznaje skarżącemu M.S. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną
w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych;**

**III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie na rzecz skarżącego M. S. kwotę 240 (dwieście
czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za
opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po
upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem
Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie
do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu skargowym;**

IV. oddala skargę w pozostałym zakresie;

V. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego M. S. kwoty 200 (dwieście) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi.

Tomasz Przesławski Elżbieta Karska Grzegorz Żmij

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 22 października 2025 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 27 października 2025 r., a do Sądu Najwyższego 6 listopada 2025 r. skarżący M. S., działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt I ACa 2096/23, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie (pkt 1); zasądzenie na jego rzecz kwoty 8000,00 (osiem tysięcy) złotych (pkt 2); zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3); wyznaczenie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie terminu do wydania wyroku (pkt 4).

W uzasadnieniu skargi skarżący wyjaśnił, że postępowanie w sprawie prowadzonej przez Sąd I instancji rozpoczęło się 20 kwietnia 2020 r. i zakończyło się w dniu 15 listopada 2022 r. W dniu 18 lipca 2023 r. apelacja wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. W uzasadnieniu skargi wskazano także na prawo jednostki do rzetelnego procesu sądowego oraz na fakt, że w przedmiotowej sprawie postępowanie trwa dłużej niż jest to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych, a zachowanie powodów w żaden sposób nie przyczyniło się do przewlekłości postępowania. Przedmiotem sprawy jest roszczenie wynikające z umowy kredytu. Pomimo złożenia wniosków o podjęcie czynności w sprawie nie zostały one podjęte.

W odpowiedzi na skargę z dnia 3 grudnia 2025 r., która wpłynęła do Sądu Najwyższego tego samego dnia Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie, wniósł o przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie, a z ostrożności procesowej wniósł także o jej oddalenie. W dalszej

części odpowiedzi wyjaśnił, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 18 lipca 2023 r., a Sąd niezwłocznie dokonał czynności wstępnych, po czym przedstawił ich przebieg.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień

faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W części orzeczeń wskazuje się, że także krótszą, np. ośmiomiesięczną bezczynność sądu, jako naruszającą prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu

wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać argumenty zawarte w odpowiedzi na skargę. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji w analizowanej sprawie został przekroczony i wyniósł ponad 12 miesięcy. Przedmiotowa sprawa została zainicjowana pozwem z 20 kwietnia 2020 r. i zakończyła się przed Sądem Okręgowym 15 listopada 2022 r. wydaniem wyroku, po czym wniesiono apelację. Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 18 lipca 2023 r. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS, repertorium ACa oraz zarządzono skierowanie sprawy do referendarza sądowego celem przygotowania zarządzenia dotyczącego nadania biegu apelacji. Zarządzeniem z 16 lutego 2024 r. zawiadomiono strony

o składzie wyznaczonym do rozpoznania apelacji oraz odpis apelacji doręczono pełnomocnikowi powoda. Pismem z dnia 10 lipca 2024 r. powód przedstawił swoje stanowisko w sprawie, a następnie pismem z dnia 27 listopada 2024 r. zwrócił się z wnioskiem o podjęcie w sprawie czynności, w szczególności wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. Pismem z 4 grudnia 2024 r. Przewodniczący I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie poinformował pełnomocnika powoda, że sprawa nie należy do kategorii spraw pilnych, toteż czynności związane z nadaniem jej biegu zostaną podjęte według kolejności wpływu do referatu. Kolejnym pismem z 17 czerwca 2025 r. powód domagał się podjęcia w sprawie czynności. Zarządzeniem z 22 lipca 2025 r. Przewodniczący I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie poinformował pełnomocnika powoda, że sprawa nie należy do kategorii spraw pilnych, toteż wobec niewskazania szczególnych okoliczności uzasadniających rozpoznanie sprawy poza kolejnością dalsze czynności zostaną podjęte według kolejności wpływu do referatu. Zarządzeniem z dnia 30 października 2025 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na 24 lutego 2026 r., o czym zawiadomiono pełnomocników stron.

W związku z tym, że Sąd Apelacyjny w Warszawie od momentu wpływu akt wraz z apelacją, poza wylosowaniem sędziego referenta i wykonaniem wymienionych wezwań, nie podejmował czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy przez ponad dwanaście miesięcy w tym nie wyznaczył rozprawy, to w ocenie Sądu Najwyższego, mając na względzie powyższe okoliczności, uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w rozpoznawanej sprawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest także obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej. Orzekając o przyznaniu skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżących wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania

postępowania, jednak nie mniej niż w/w suma, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. W związku z wyznaczeniem rozprawy przez Sąd Apelacyjny po wpłynięciu skargi na przewlekłość postępowania Sąd Najwyższy uznał żądanie skarżącego w tym względzie za bezprzedmiotowe.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia. O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono w oparciu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm.).

Zdanie odrębne do postanowienia wraz z uzasadnieniem złożył SSN Grzegorz Żmij.

Tomasz Przesławski Elżbieta Karska Grzegorz Żmij

**Zdanie odrębne SSN Grzegorza Żmija
do postanowienia Sądu Najwyższego Izby Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych z dnia 10 grudnia 2025 r. wraz z
uzasadnieniem**

Zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Sądu Najwyższego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych z dnia 10 grudnia 2025 r. wraz z uzasadnieniem.

W mojej ocenie skarga nie mogła zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy, ponieważ właściwy do jej rozpoznania jest Sąd Apelacyjny w Warszawie, zgodnie z żądaniem uczestnika – Skarbu Państwa – Prezesa Apelacyjnego w Warszawie.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym

prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), Sąd Najwyższy jest właściwy wyłącznie do rozpoznania skargi dotyczącej postępowania przed sądem apelacyjnym lub Sądem Najwyższym. Jeżeli przedmiotem oceny jest przewlekłość postępowania przed sądem okręgowym i sądem apelacyjnym, to zgodnie z art. 4 ust. 1b ustawy o skardze na przewlekłość „właściwy do jej rozpoznania w całości jest sąd apelacyjny”.

Przepisy wyznaczające właściwość rzeczową Sądu Najwyższego do rozpatrywania skarg na przewlekłość postępowania jako normy o charakterze kompetencyjnym, powinny być interpretowane ściśle i literalnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 grudnia 2019 r., I NSP 175/19; z 24 października 2024 r., I NSP 333/24; z 12 listopada 2024 r., I NSP 256/23; z 18 grudnia 2024 r., I NSP 401/24; z 14 stycznia 2025 r., I NSP 426/24; z 16 stycznia 2025 r., I NSP 442/24; z 11 marca 2025 r., I NSP 293/25; z 15 kwietnia 2025 r., I NSP 6/25; z 21 maja 2025 r., I NSP 144/25; z 11 czerwca 2025 r., I NSP 173/25, z 18 września 2025 r., I NSP 289/25; z 26 listopada 2025 r., I NSP 349/25, z 26 listopada 2025 r., I NSP 366/25, z 26 listopada 2025 r., I NSP 396/25).

Po przeprowadzeniu dokładnej analizy treści skargi należy dojść do wniosku, że skarżący kwestionuje całość trwania postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 2096/23 i Sądem Okręgowym w Warszawie w sprawie o sygn. IV C 704/20, w uzasadnieniu podnosząc między innymi, że **„[d]nia 20 kwietnia 2020 r. do Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynął pozew** złożony przez pana M. S. przeciwko M. S.A. z siedzibą w W.. Sprawa ta prowadzona była pod sygn. akt IV C 704/20. **Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok w powyższej sprawie dnia 15 listopada 2022 r.** zasądając na rzecz Powoda żadaną przez niego kwotę tytułem zwrotu nienależnego świadczenia w związku z nieważną umową kredytu” (pogrubienie i podkreślenie zgodnie z oryginałem). Dalej można przeczytać, że „[p]owód wskazuje, że wyrok przez Sąd I instancji został wydany po upływie ponad 2,5 roku trwania postępowania. Jednocześnie do dnia dzisiejszego, pomimo upływu ponad 5 lat od dnia złożenia pozwu, Powód nie otrzymał prawomocnego orzeczenia”.

Konkludując, skarżący wskazuje wskazuje, że „**[p]owód - konsument od ponad 5 lat oczekuje na wydanie sprawiedliwego wyroku w niniejszej sprawie jako poszkodowany nieprawidłowymi działaniami Banku - przedsiębiorcy** (pogrubienie i podkreślenie zgodnie z oryginałem).

Również uczestnik postępowania, Skarb Państwa Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie w odpowiedzi na skargę z 3 grudnia 2025 r. wniósł o „przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie jako właściwemu do rozpoznania sprawy na podstawie art. 4 ust. 1b ustawy o skardze na przewlekłość, stwierdzając, że „[m]ając na uwadze treść skargi i jej żądań oraz opisany przebieg postępowania, zdaniem uczestnika, skarga winna zostać przekazana według właściwości do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie. Skarżący wprost bowiem w uzasadnieniu skargi powołał się na łączny, przewlekły czas trwania postępowania, co oznacza, że skarga dotyczy postępowania przed Sądem Okręgowym w Warszawie i Sądem Apelacyjnym w Warszawie w rozumieniu art. 4 ust. 1 b powołanej ustawy, tym bardziej, że z orzecnictwa europejskiego wynika zakaz fragmentaryzacji jako systemowej wadliwości judykatury krajowej i konieczność całościowej oceny łącznego czasu trwania postępowania (por. wyrok ETPC z dnia 7 lipca 2015 r. Rutkowski i inni przeciwko Polsce, skargi nr 72287/10, 13927/11, 146187/11).

W świetle powyższego jest całkowicie jasne, że skargą objęto całość postępowania przed sądami obu instancji (*falsa demonstratio non nocet*).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy powinien postanowić o stwierdzeniu swej niewłaściwości i przekazaniu sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie na podstawie art. 200 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., stosowanym odpowiednio na mocy art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c., który stosuje się do niniejszego postępowania na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość.

JW

[a.ł]